

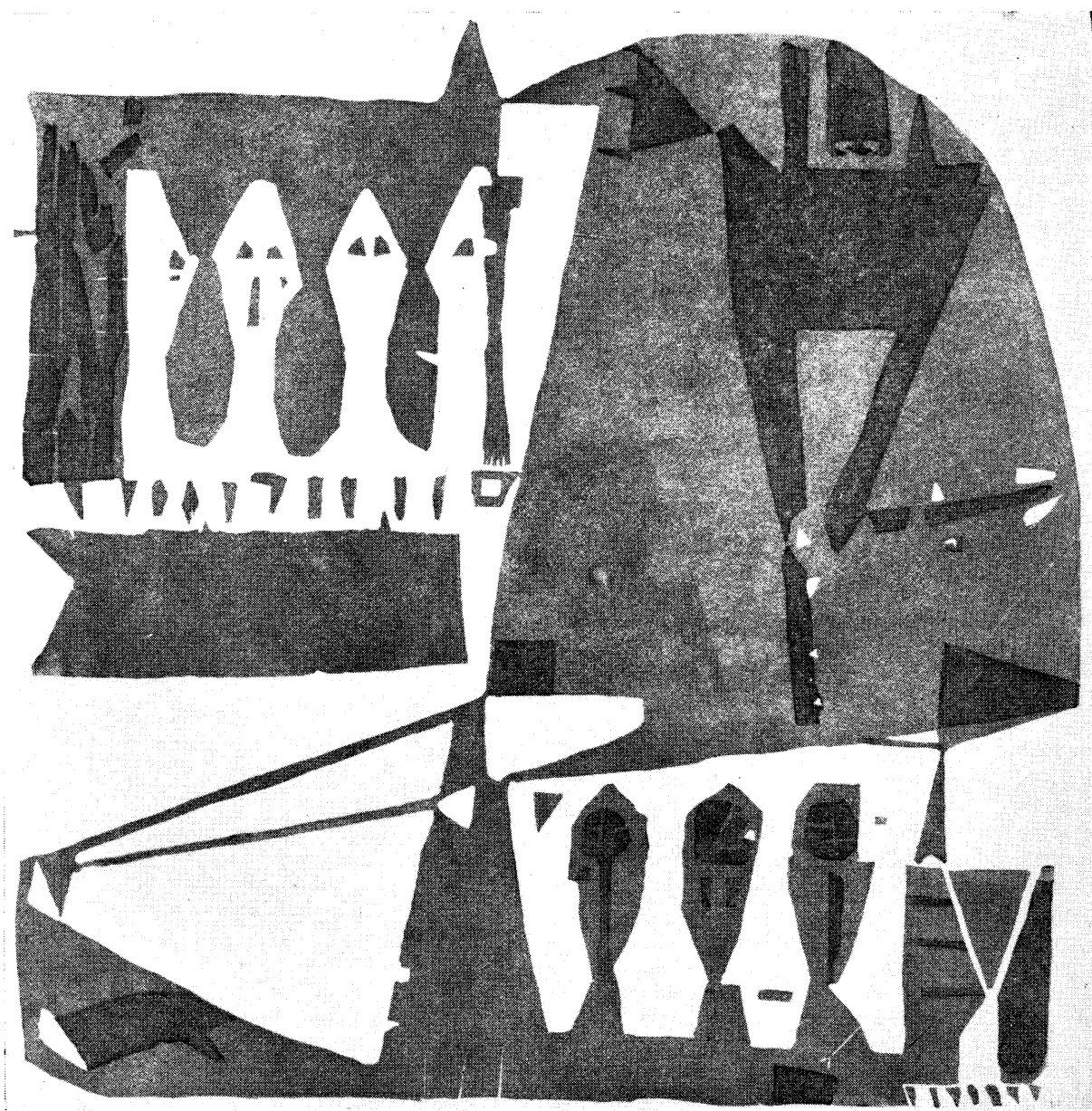
Vi kvinnor

Nr. 9. Årg. 2.

December 1950

i Demokratiskt
Världsförbund

FRÄMMANDE SKEPP

Randi Fisher

FREDRIKA BREMER

År 1854 skrev Fredrika Bremer i England en artikel i tidningen Times kallad »Invitation to a peace alliance» (inbjudan till ett fredsförbund), där hon mitt under brinnande Krimkrig uppfordrade alla världsdelars kristna kvinnor att sluta sig tillsammans i ett förbund, som skulle omspanna hela jordklotet. Enligt Nordisk Familjebok »begick hon därmed sitt livs djärvaste, mest sublimt dåraktiga handling.» Vad en senare upplaga av detta bokverk en gång kommer att skriva om Andrea Andreen, när hon ungefär hundra år senare kom till samma England för att som chef för den svenska delegationen och ordförande i den svenska sektionen av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund bevista en världsfredskongress — det vet man inte! Även om det England, Fredrika Bremer besökte, mottog hennes förslag med förfäran och oförstående, var det likväl ett betydligt gästvänligare rike, än den polisbevakade kust, där Andrea Andreen år 1950 skulle stigit i land. Doktor Andreen blev utan vidare avvisad och anmodad att omedelbart lämna landet. Man tillgrep då det föga

gentleman-mässiga sättet att för c:a 90 proc. av de c:a 2,000 delegaterna vägra antingen visum eller (från länder, som i likhet med Sverige ej behöver visum) inresa. Även om de engelska myndigheterna ha mäktiga anhängare, gagnar det sällan att skjuta över målet. Och deras beteende har väckt rättmätig harm och — hos en del som eljes larma — tystnad. Likaså i Sverige. Och Doktor Andreen har förklarats »utan svek». Vilket sannoligen inte var för mycket. — Och kongressen har hållits i ett annat land!

Förr i världen var fredsarbete närmast löjeväckande, men välmenande och oskadligt. Ty en varaktig fred ansågs omöjligt. Nu har tekniken framställt så förödande vapen, kriget har bjärtare än någonsin avslöjat sitt väsen, och freds rörelsen har blivit världsomfattande. Då har fredsarbetet blivit farligt för krigets anhängare och deras eftersägare. Ty en varaktig fred kunde vara möjlig. — Må Nordisk Familjebok en gång få vittna härom!

ELISABETH TAMM

KDV 5 ÅR

Dimmiga novemberdagar i ett efterkrigsmörkt och kallt Paris. En väldig sal fylld av kvinnor från 40 länder. Talare från land efter land berättade om krigsåren, om kvinnornas kamp ofta i det tysta, om uthållighet och mod ej sällan intill döden, om ofattbara lidanden, om alla kära döda, om barnens nöd. Madame Cotton talade om den förståelse i själ och hjärta som föds av att man utstått stora prövningar för en gemensam sak. »Samma låga brinner i alla blickar», sade hon. I denna församling, mot denna bakgrund fattades beslutet att bilda Kvinnornas Demokratiska Världsförbund. Avsikten med förbundet sammanfattades i följande ord:

»Vi kvinnor är hälften av mänskligheten. Det är inte möjligt att vi ska stå på sidan om de stora ekonomiska, sociala, politiska och juridiska frågorna. Vi vill bygga med våra händer våra barns och våra länders framtid.»

Förbundets mål uttrycktes i de stadgar som antogs så: Att kämpa för fascismens fullständiga utrotande, för internationellt samarbete och därigenom för en varaktig grundmurad fred. Att arbeta för kvinnornas rättigheter som mödrar, arbetare och medborgare i alla världens länder. Att arbeta för barnens hälsa och för de ungas harmoniska utveckling. Att stärka vänskap och enighet mellan kvinnorna över hela världen.

Kongressens medlemmar avgav ett högtidligt löfte, som slutade med orden:

»Vi lova högtidligen att strida utan att vika för att tillförsäkra världen en varaktig fred, det oundgängliga villkoret för våra hems lycka och våra barns blomstring.»

KDV:s sekretariat säger i sitt brev om femårsdagen att de kvinnor — de 90 miljoner kvinnor — som sammanslutit sig i KDV under dessa år ägnat all sin kraft åt att infria det givna löftet.

Det har varit hårda år. Trots allt vad KDV gjort har krigets nöd drabbat dess medlemmar i ett flertal länder. I många flera länder lider folket under den fattigdom och oro som krigsförberedelserna skapar. Men KDV:s ledning har aldrig vikit eller vilat. Ständigt och överallt har KDV protesterat mot kriget i alla former, mot all orättfärdighet. Om och om igen har medlemmar i olika länder blivit fängslade eller utsatts för misshandel. I denna stund hotar man att ställa vår ordförande inför krigsrätt, därför att hon tagit del i propaganda mot krig.

Vi kan redan se vad KDV har betytt för världen under dessa fem år. Det första storverket gjorde KDV genom att övervinna alla hatkänslor och samla Tysklands demokratiska kvinnor till ett mäktigt förbund. En annan stor insats var Pekingkongressen för Asiens kvinnor. Allra viktigast är kanske att KDV var en av initiativtagarna till Världsfreds rörelsen.

Och vi alla kan intyga att KDV haft en utomord-

SKV
begär rättvisa
åt Madame
Cotton

Madame Cotton

Demokratiska kvinnor i Sverige protesterar med kraft mot den franska regeringens åtgärd att överföra åtalet mot Madame Eugénie Cotton, ordförande för Kvinnornas Demokratiska Världsförbund, inför militärdomstol, efter att ha anklagat henne för brottslig handling då hon i tusentals franska mödrars och alla fredsälskande kvinnors namn krävt fred åt Viet-Nam. Madame Cotton är som hängiven och modig ledare för kvinnornas internationella rörelse för freden älskad och aktad av miljoner kvinnor. Vi vill inte tro att kampen för freden på detta upprörande sätt skall kriminaliseras i Frankrike, detta land som har så stolta traditioner i kampen för freden och friheten. Vi vet att det är av oss kvinnor som kriget kräver de tyngsta offren. Kvinnorna vill inte kriget, och Madame Cotton är en lysande förespråkare för denna kvinnornas organiserade freds vilja. Vi svenska kvinnor som hittills besparats krigets fasor, förenar oss med världens kvinnor som slår vakt om sin djupt uppskattade ordförande.

dentligt stor betydelse för kvinnor över hela världen. Det har betytt en vidgad horisont för oss alla. Det har betytt samhörighetskänsla, deltagande och stöd för alla kvinnor som lider under orättvisor och som kämpar för frigörelse och för fred.

På femårsdagen av förbundets bildande sänder vi vår hyllning, vårt varma tack och våra innerliga förhoppningar om fortsatt framgångsrikt arbete till KDV:s ledning och främst till dess ordförande och generalsekreterare, till Eugénie Cotton och Marie-Claude Vaillant-Couturier.

ANDREA ANDREEN

Möte med Warszawa

Warszawa

ruinernas levande stad
ruiner som gråter med ögon
svarta som bottenlösa brunnar
brunnar tömda på livets vatten
dessa ruiner skulpterade av människo-
händer
händer som föddes för att växa till full-
komlighet
men i stället förvandlade skapandets oas
till en öken av svarta stenar

Warszawa

minnet av ditt sårade ansikte
än höljt av dimmans mildrande hand
än obarmhertigt belyst av solens sanning
kommer alltid att vara över våra pannor
likt hökens ständiga skugga över duvans liv
anblicken av ditt namnlösa lidande
blandar sin mörka gråt
i flodernas tidlöshet

Warszawa

ett böljande hav av utarmade människor
med återuppbyggandets gröna och röda
facklor
i sina händer
med ansikten glödande av hoppet om fred
och frusna munnar som ropar:
Peace, Paix, Frieden, Pokoj, Fred!

Warszawa

må dina ruiner snart täckas
av glömskans grönskande vila
må ur din vila
fredens beständighet uppstå

Maria Wine

Moa berättar vidare

I Moa Martinsons nyss utkomna bok möter man en del förut publicerade historier ur Moas mångskiftande liv — men mycket är nytt. Så t. ex. det första mötet med Harry Martinson och Moas Fogelstadkurs och många andra.

Moa kan konsten att charma sina läsare — vad det är som gör det är inte gott att säga. Kanske den okonstlade uppriktigheten, kanske är det den glöd med vilken Moa dyrkar något man kan kalla R ä t t v i s a. Och det är minsann inte bara för egen del hon vill att rättvisan skall regera världen — så långt är vi ju alla med — men med Moa är det så att hon sätter i gång och hjälper till rätta där hon ser människor lida under orätten.

Det är också Moas egen livssyn som får det till att lysa och skimra kring människornas kamp mot fattigdom och nöd, en livssyn som hon ärvt efter sin mor. Om modern skriver hon — då modern kommit henne till hjälp i en svår situation —: »Välsignade mor. Det gamla humöret, de gamla tonerna. Fattigdomen var ingen skam för henne, som för folket häromkring. Fattigdomen var något man klarade av på ett eller annat sätt.»

V i K v i n n o r har fått författarinnans tillåtelse att publicera någon av de självbiografiska skisserna och vi har valt K n a p p a r n a, som är skriven i Moas bästa stil och visar hur Moa själv klarat av, inte fattigdomen, men en bitter situation, och hur en vänlighet utifrån kan bryta udden av den djupaste pessimism. Den säger mer om Moas konst än vad en aldrig så berömande recensent kan prestera.

Att säga att Moa Martinson lärt av Martin Andersén-Nexö skulle vara överdrift — Moa är så helt sig själv — men den danske författaren kommer en många gånger osökt i tankarna vid läsningen av Moas självbiografi. (Varför får inte Andersén-Nexö ett Nobelpris? Har han inte den rätta tron...)

Att i så enkla och rättframma ord skildra det svenska folkets liv i vardag och fest så som det upplevdes i tusen och åter tusen svenska hem vid sekelskiftet och efteråt, det är ingenting mindre än en kulturgärning av stora mått. Här har det blivit upptecknat hur den stora massan av vårt folk hade det år efter år. Och vi, liksom kommande generationer, måste fråga sig: Hur orkade dessa kvinnor? Vilket virke måste det inte ha varit!

JAG MÖTER EN DIKTARE
Tidens förlag, 6 kronor.

E. S.

RÄTTELSE: I förra numret saknades på sid. 7 den översta raden, som skulle lyda så: sor. Även om där kunde finnas guld och silver

Knapparna

av Moa Martinsson

Det är inte fråga om knappar som teknikerna har givit oss att trycka på, för att underlätta levnadsvägen. Det rör sig om helt vanliga knappar. Knappen var också en stor uppfinning på sin tid. Det var ingen dum människa som uppfann knapp och knapphål. Trots blixtlås är den uppfinningen fortfarande oundgänglig. När krig, och rustning för krig, kommer metallerna att tryta och gör det omöjligt att få tag i blixtlås och hyskor och hakar, ja, då måste vi övergå till den fornnordiska trä-, ben-, eller hornknappen. Det har vi fått erfara under senaste krig. Det är bara ett år sedan det slutade, så de erfarenheterna kan vi inte ha glömt. Det finns uppfinningar som står sig i evighet. Bland dem knappen.

Men det var inte det. Utan det var en decemberdag för tjugufem år sedan. Det skulle bli avslutningsfest i Djurnäs skola, Ösmo socken, Södertörn. NTO:s barntempel stod för festligheterna. Och det skulle spelas teater och dansas kring julgran, det skulle bli en massa roligt. Självt hade jag skrivit en liten pjäs till teatern. Mitt första dramatiska försök, skulle jag tro. Lite grubbel och besvär var det nog med teaterpjäsen i all dess enkelhet, men ett intet mot det att skaffa ett par pojkbuxor som fattades.

Fem pojkar skulle till festen, men endast fyra par passabla byxor kunde uppdrivas. Det var depression, arbetslöshet, och svårighet av alla slag. Hur det egentligen gick dag efter dag står som ett suddigt minne. Men denna dag står klar. En pojke eller också jag själv skulle få bli hemma. Två av pojkarna spelade med i pjäsen, de måste ju gå. Jag hade en kjol. Den enda som gick att ha bland folk, och det enda tänkbara att sy om till ett par byxor. Om inte jag var med och såg på pjäsen, så var halva nöjet för barnen förstört, och gick jag med och lät en pojke sitta hemma, så var ju allas vårt nöje förstört. Vi rådslog, vi pratade hit och dit. Vi hade skjutit på saken så vi hunnit till näst sista dagen, en grå regndig barmarksdag i december. Barmark hade vi inget emot, snö och köld var våra fiender — ty ingen banade vår väg efter snöfallen.

— Jag är på festen en stund, så springer jag hem och så får du mina byxor och kan ge dig dit, säger en av bröderna till den yngste som var den olycklige byxlöse.

Då tog jag resolut fram kjolen och började sprätta sönder, klippte till och satte mig vid »Singers symaskin på avbetalning» och började sy. Pojkarna stod runt om maskinen. De såg byxorna växa fram under nålen, de såg allvarligt på mig.

— Kanske du kan låna en kjol av Lotta, sa den äldste.

»Lotta» bodde ett bra stycke bort, hon hade bara långa gammalmodiga kjolar och skulle absolut inte tillåta, att jag kortade av en kjol för henne.

Jag trampade maskinen och grunnade så det höll på att slå eld i hjärnan.

— Jag färgar en bomullskjol, jag har mattasfärg, hemma, sa jag.

— Då förkyler du dej, det är för kallt. Du har ingen kapp, sa den äldste.

— Jag tar en filt om mej medan vi går, jag gömmer den i en buske invid skolan tills vi går hem.

— Vi har ju ingen filt?

— Jag lånar mor Lottas schal, säger jag förtvivlad.

Jag var fast besluten att det skulle ordna sig. Nu hade jag sprättat sönder kjolen, byxorna artade sig

Kjell Löwenadler: Porträtt av Moa Martinsson

till att bli bra. Pojkarna gjorde allt de kunde för att jag skulle sitta kvar vid maskinen, sköljde potatis, ordnade bäddarna för natten och jag blev färdig, hade kommit till knapparna.

Det fanns inte en knapp i huset, hur jag letade. Varenda avlagd trasa var knapparna sprättade ur.

— Vi springer till boden, ropades i korus.

— Jag har inte ett öre.

— Vi har femtio öre ihop, vi tar dom.

Nej, så sannerligen, femtioöringen skulle de ha tillsammans, på festen.

— Ni får nog knappar på kredit, jag skall skriva en lapp, så kan vi få ett par sillar också, vi har bara en sill till kvällen.

De två äldsta fick på sig med en fart, jag följde dem ut, det var nedmörkt, ett duggregn föll.

— Jag går själv, sa jag.

— Du ska sy färdigt och så ska du färga kjolen, därmed pilade de i väg.

En fjärdingsväg till handelsboden. Jag satt en lång stund vid symaskinen och tänkte på saker och ting. Jag tappade lusten, brydde mig inte om att ge mig av på fest, fjorton dar före jul i mörkfärgad bomullskjol. Ungarna kunde gärna vara hemma dom också. Vad tjänade det hela till? Skolan var förstas den enda ljusningen för dem. En klok, god lärarinna, alla eleverna från fattiga hem. Hon hade lyckats med att få en stämning och anda i sin skola, så barnen glömde en stor del av den livets realism de var för unga att ha tagit del av. Barntemplet, så som det sköttes i den skolan, kunde vara ett mönster för en skola för problembarn. Barn och lärarinna i djupaste samförstånd och kamratskap. Allt detta skymdes bort av stundens tristess. Ungarna blev ju varken mätta eller klädda för att de hade en klok lärarinna som försökte lysa upp tillvaron och ge dem något av livets andliga rikedom. Hon var en pionjär för trakten. Visserligen, men livets realitet skymmer ofta så mycket av andligt värde.

— Ska du inte sy byxorna färdiga? frågade en enträgen röst.

— Ja och din kjol då...? dom är snart här med knapparna.

Tre par klara, allvarliga barnaögon ser uppfordrande på mig.

Efter ett par timmar hörs ivriga röster, genomvåta av regn stormar pojkarna in i ett kök där en nyss färgad bomullskjol hänger på tork i spiseln, och på

bordet står dukat rågmjölsgrot och mjölk, potatis och sill. Mätta skulle vi i alla fall vara när vi gick och lade oss. Nästa dag fick det väl bli någon råd

— Du har brev och paket från utlandet, du ska se va dom glodde i handelsboden, dom fick inte titta, för frun gjorde paket av alltihop och sa till, att vi skulle vara rädda om det.

Jag satte mig vid maskin, stum, överväldigad. Brev från utlandet! Paket! Vem i all världen?

Brevet var från Sydtyskland. Paketet var två böcker, Ditte Menneskebarn. Brevet var från Martin Andersen-Nexö. Jag hade ett par år förut läst en bok av honom, Pelle Erövraren, och på måfå sänt ett brev ut i världen. Nu, två år efter kom svaret. En stor författare som kunde skriva så underbara böcker.

Han sände brev och böcker hit, till ett förfallet torp.

Ja, det kunde han ju inte veta hur här såg ut och Gud ske lov för det. Jag böjde mitt huvud mot min maskin »på avbetalning» och grät, inte av glädje, inte av sorg. Varför jag grät, vet jag inte än i dag.

— Läs brevet, viskade den äldste.

Jag läste brevet och förklarade de danska orden så gott jag kunde för de andäktigt lyssnande barnen. Det var ett av de vackraste brev jag fått i hela mitt liv och jag har nog ett par tre tusen i det här laget.

— Nu måste ni ha nåt varmt i er och nåt torrt på er, ropade jag.

Livslusten strömmade till. Här skulle gås på fest, vad betydde väl trasor, skulder och dålig mat när man får brev från en världsberömd författare. Vi åt och läste om brevet och pojkarna tyckte att danska var då ett språk som man kunde lära sig. Var inte utländskan svårare än så var det ingen konst.

— Nu skall jag sy i knapparna, var har ni dom?

De hade glömt knapparna och sillen. Brev och paket till mor från utlandet var ett äventyr, där knappar och sill och byxor omsydda av mors bästa kjol inte existerade.

En halv mil sammanlagt hade de traskat i regn och mörker och kom hem utan knappar. De hade glömt sin egen fest för den glädje de trodde jag skulle få genom brevet. Vem som helst fick bli arg och ge förmaningar men jag kunde inte just då. Jag tröstade dem och sa att jag visste råd och så tände jag lyktan och klättrade upp för vindsstegen och sprättade ur knapparna ur svågers rätt snygga kostym, som han lät hänga där för att inte komma i frestelse att pantsätta den då han var på den stråten.

Jag sydde i knapparna i byxorna och teg. Pojkarna teg fast de förstod mycket väl var jag tagit knapparna. De visste precis på knappen våra resurser, de liksom jag.

Vi gjorde oss fina för fest, för teaterdebut för en åttaåring och en tioåring, för min debut som dramatisk författare.

Jag visste att i många stugor i trakten satt mödrar böjda över byxor och klänningar och sydde och grunnade på livets svårigheter då det gällde att få litet med av fest och värme och andliga värden. Barn från de allra fattigaste hem fick spela teater, fick vara något, fick läsa vers för publik, fick vara med i gemenskapen.

Nästa eftermiddag i skymningen gick mina barn och jag på nationaltemplarordens barnfest, där barnen själva stod för underhållningen. Ingen lade märke till att jag hade en färgad bomullskjol fast det var mitt i vintern. Alla visste ju att jag skrivit en av de små pjäser som spelades. Vem tittade då på kjolen. —

Dagen efter sprättade jag bort knapparna ur byxorna igen och sydde fast dem i kostymen.

Släktingen fick aldrig veta att vi lånat dem.

Han hade dåligt ölsinne och kunde ha bråkat.

Fredsrörelsen måste vidgas

Tunga tryckpressar åkte fort ut från den stora maskinhallen i Warszawas modernaste tryckeri när budskapet kom från Sheffield: Fredsdelegaterna stoppas vid Englands hamn- och flygplatser.

Monumentala skulpturer, symboler för freden, restes från golv till tak mot maskinhallens väggfält. Dekorativa ornament, sammansatta av alla nationers flaggor, fästes upp på väggarna och lysa som färgfacklor bakom podiet där presidiets medlemmar ha sin plats. Kongressens president Joliot Curie, Pietro Nenni, prof. Bernal, Pierre Cot, skalden Pablo Neruda, författarna Jorge Amado, Ilja Ehrenburg, Rafael Alberto, kompositören Sjostakovitj äro några av dem man varje dag ser uppe på podiet — — — — —.

Runt »kongressbyggnaden», detta vita platta industrikomplex med sina vinklade takfönster höjer Warszawas sönderbombade arkitektur sina gråsvarta mur-rester. Lik en ödesdiger jätteskrift avteckna de sig mot den vita rymden.

Inne i kongresshallen hälsar Joliot Curie de närmare 2,000 delegaterna. Han ger en överblick av fredsrörelsen fram till och med Pragresolutionen, till de vidgade krav som ställes där och vilka skola få sin slutgiltiga utformning under denna kongress. Han anger tre huvudpunkter. Den första och viktigaste ljud som en underton genom det mesta som sades under kongressen — den att fredsrörelsen måste vidgas att omfatta alla åskådningar.

Olika talare återkommer till huvudfrågan hur man skall finna vägar att bredda fredsrörelsen. »Socialdemokrater, liberaler, alla människor av god vilja måste vinnas. Vi i fredsrörelsen måste förstå andra synpunkter än våra egna. Vi få inte under aggression fördöma uppfattningar olika våra, t. ex. frågan om vem som började — Syd- eller Nordkorea. Skiljaktiga meningar i denna sak säger ingenting om en människas fredsvilja eller goda vilja överhuvudtaget.»

En engelsman, medlem av konservativa partiet, börjar sitt anförande: »Jag måste ansluta mig till fredsrörelsen för mina älskade söners skull oberoende av vad det kommer att kosta mig — — — — freden går före *politiken*.» Han väntar sig vid hemkomsten bli utesluten ur sitt parti.

Freden går före politiken

Engelsmännen kännetecknas av denna anda. Prof. Bernal sätter upp 2 punkter. Breddning av rörelsen att omfatta alla fredsvänner samt vägar att bryta ner den politiska misstänksamheten som delar världen i 2 hälfter. Fredsduvan vår symbol kan inspirera oss att finna vägar. Han fördömer allt som bidrar att uppamma skräcken för motparten. I ord och bild undvikas ingenting i den vägen, säger han. Vi måste vinna människor av olika åskådningar, inom alla partier. *Ty en enkelriktad fredsrörelse, endast omfattande kommunister och deras sympati-*

sörer, är meningslös. Professor Bernal föreslår en adress till religiösa och politiska organisationer i alla land, som arbeta för freden, att arbeta tillsammans med fredsrörelsen och att denna i sin tur skulle göra allt för att understödja sådant samarbete.

Pierre Cot och Nenni uttala sig i samma fråga. Även Mogens Fog och Elin Appel, Danmark, där man hunnit så långt att samarbete mellan olika fredsgrupper beslutats. De framlägga en plan om samarbete i fredsfrågan mellan de nordiska länderna.

Författaren har ordet

Skalder och författare har ordet. Under starka ovationer tala de om den fred som måste vinnas Ilja Ehrenburgs tal formar sig till en patetisk vädjan. »Krig är ingen naturkatastrof, krig är verk av män — — — — jag tror på fred icke endast med Howard Fast och Paul Robeson utan med Trumans och Achesons Amerika. De två systemen kapitalismen och socialismen kan leva i fred och vänskap — — — — jag trycker deras händer som man kallar våra fiender, engelsmän, amerikaner, fransmän och ingen makt i världen kan skilja våra händer.»

Pablo Neruda talar. Man har sett honom på presidiets läktare sorgsen oftast ensam. Endast den unge skalden Amado kan ibland få hans ansikte att lysa upp. Bakom hans ord om skydd för de förföljda intellektuella ser man hans vän Garcia Lorca, den store spanske skalden, som under Francos regim mördats.

Konsten och vetenskapen i fredens tjänst

Sjostakovitj, kompositör, håller ett etsande tal om konstens och vetenskapens uppgift i fredens tjänst. Han lägger fram en plan om kulturutbyte mellan länderna och hur den skall realiseras. Hyllningar för den beundrade kompositören. Hans utseende är inte det traditionella — man tänker på Napoleon när man ser honom. Författaren Artur Lundkvist håller ett av kongressens sakligaste inlägg. Hans land har också en 140-årig fred bakom sig. Det är lika betecknande att de talare som representerar land närmare krigshärdarna oftare tala om förödelse och sorg, och att tonfallen bli aggressiva.

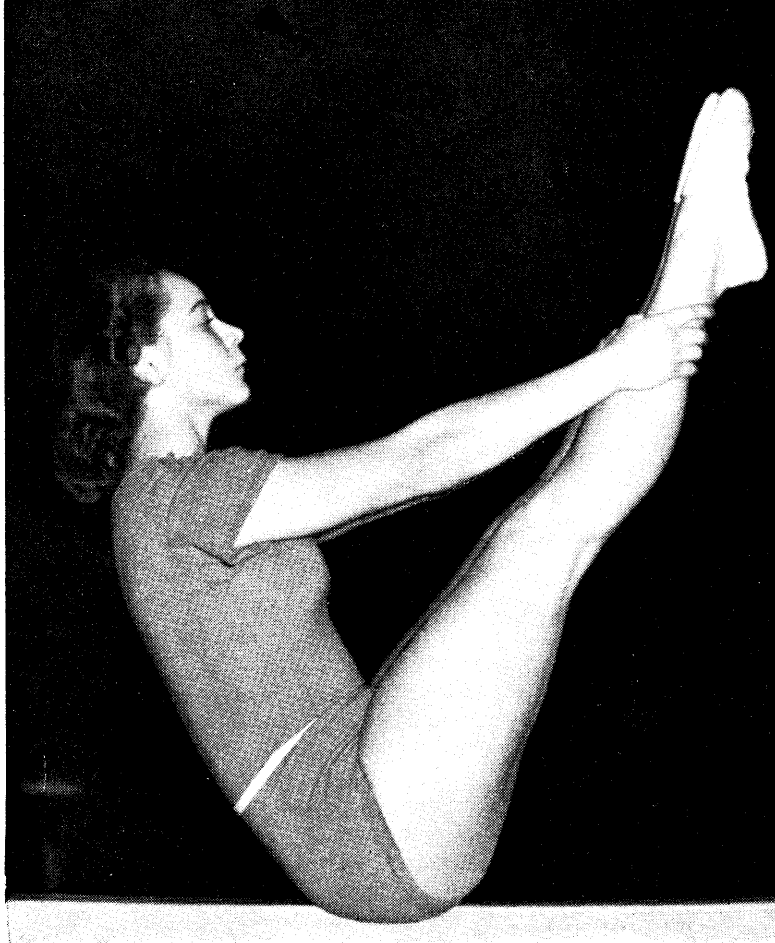
Till sist vill jag ge ordet åt politikerna Pierre Cot och Pietro Nenni och deras inställning till Sveriges neutralitet. Pierre Cots tal var ett av de mest uppmärksammade. Han belyste först ingående problemen i Korea, Viet-Nam och Formosa, kom sen fram till frågan om neutralitetens betydelse. Han ansåg att neutraliteten var en väg att gå för att icke utnyttjas av krigspropagandan och Sveriges väg en klok väg. Den italienske socialistledaren Nenni har tidigare ägnat stort intresse åt denna sak. Redan i mars i år i Stockholm framhöll han vikten av Sve-

riges särställning också för fredsrörelsen. En särställning som borde värnas och utnyttjas positivt för freden.

Överhuvudtaget kom det på denna Warszawakongress fram en stark betoning av nödvändigheten att de olika länderna och folken utgå från var sina speciella förhållanden i sitt arbete för freden. Med den breddning av rörelsen som nu blivit en fråga om rörelsens vara eller icke vara måste det läggas stor vikt vid sådana synpunkter.

Världsfredskongressen avslutades onsdagen den 22 november. Med 1.655 röster (3 nej-röster, 2 nedlagda) antogs en adress till FN samt ett manifest till världens alla folk. Ett världsfredsråd valdes, till en av dess 10 vicepresidenter valdes Artur Lundkvist.

Kongresshallen läggdes öde, delegaterna vandra ut i staden Warszawa med dess förintade ghetto. De gå längs husen med deras kvävda källare och undervåningar, kvävda av grus och tegelstenar, plomberade vid bombnedslagen. Det växer grönt gräs på kullarna inne i husen och genom deras tomma fönstergluggar singlar Warszawas egna duvor. På gatorna gå täta led av människor, bärande standar med vita duvor, som en sky sväva de över massans huvuden. Duvor överallt ovanför husen — på husen, varje hel fönsterruta bär minst två duvor. De sitta också på alla bröst som bröstnålar, och människorna ropa POKOI! POKOI! FRED! FRED!

Fulländad gymnastik

En fantastisk upplevelse de ryska gymnasterna. Bara som de gick! Vilande på vart steg — ingen spänning — suveränt behärskande varje muskel. Man satt andlöst bergtagen under hela programmet, ville ej låta en rörelse gå förlorad.

Kvinnornas fria program kanske var mest inspirerat. Där var det ett fritt skapande — ett otal rörelser förenade i en absolut helhet. Man fick avslutningspunkter till ryska baletten men också till något så expressivt som den Cullbergiska dansen. —

Också de manliga gymnasterna var fenomenala. När de stödda på en hand pendlade över »hästen» — som vita sälar — eller när de gjorde sina svanhopp från ringarna existerade ej tyngdlagen.

Man skulle önska se dem igen — många gånger.

NINNAN SANTESSON

De fullkomligt fantastiska ryskorna spelade ut hela sitt register. Det var ett konstnärligt varietéprogram av utsökt slag. Mjukt, rogivande säkert, lugnt och kultiverat blandade de en gymnastisk cocktail av utsökt smak.

DN 30 okt.

VARDAG I SYDAFRIKA

Ungefär samtidigt med höskörden här hemma i Sverige bärgar de sin majs på farmerna i Sydafrika. Man skalar av de styva bladen från kolvarna, som sedan läggs upp i strängar av vitt eller gult på fälten, och så småningom samlas in för tröskning och lagring.

Det var just vid den tiden jag kom till en farm i Natal — den östligaste av de fyra provinserna i Sydafrikanska Unionen.

Barnen hade skollov — det var deras vinterlov, för alla årstider är ju omkastade när man kommer ner till södra halvklotet — och de sprang på sina bara och härdade fötter ut i stubbåkern och letade reda på de tjockaste majskolvarna åt sina svenska gäster.

Den här farmen gränsar till ett lokalt reservat, ett område, som tillhör de infödda, där de bor i sina hyddor av lera och strå och där deras hövding bestämmer. Landskapet är kulligt och mycket vidsträckt, och negerhyddorna ser ut som grupper av bikupor — grå mot den grågula marken.

Farmens ägare och hans fru var båda av brittiskt ursprung. De var i fyrtio—femtioårsåldern, livliga och verksamma, med klara ögon och alltid i farten med arbetet på gården. Deras farföräldrar hade kommit ut på 1860-talet, och sedan hade deras barn och barnbarn alla stannat i Sydafrika. — För en tjugu—tjugufem år sedan, när farmens ägare köpte sin jord, fanns det varken hus eller träd på gården. Han började med att bygga ett kök. Sedan byggdes huset till med ett rum i taget allteftersom familjen fick tid och råd — och flera barn. Nu var det en riktig herrgårdsbyggnad med stora vackra rum och rikligt med förvaringsutrymmen, och så en massa korridorer och prång och igensatta fönster i skarvarna mellan gammalt och nytt. Men det var också det enda som fanns kvar av nybyggarprägel. Farmaren och hans fru hade planterat snabbväxande afrikanska träd och vackra buskar och fått en park omkring huset, så som nordbor vill ha det.

Jordbruksarbetare fick man från infödingsbyarna. Det vimlade av folk på gården. Majsfälten låg strax utanför trädgården, och majssäckarna bars hem för hand — på negrernas axlar. För varje gång de gick förbi huset på väg till magasinet med sin säck, skällde gårdens tre hundar med den lilla svarta taxen i spetsen.

Arbetarna gick barfota eller hade gamla avlagda europeiska kängor på fötterna, ofta en ful och trasig soldatkappa, köpt i någon bod för begagnade kläder, och grågröna, urblekta filthattar. Det var det europeiska bidraget till deras utrustning. Deras eget bidrag, det som de själva tyckte var vackert, bestod kanske av en stor vippande fasanfjäder i hatten, röda kräpp-pappersremsor som fladdrade på ryggen, ett halsband, eller korta fårskin — deras ursprungliga klädsel — som vildmarksaktigt hängde ner under den trasiga kavajen.

När de svarta är klädda efter sin egen kultur i färgrika filter, skinn, halsband av pärlor, snäckor eller frön, är de i en vit människas ögon sällsamt vackra. Men de avlagda europeiska kläderna förnedrar deras skönhet. Och kläderna ser själva förnedrande ut — av smuts och fattigdom.

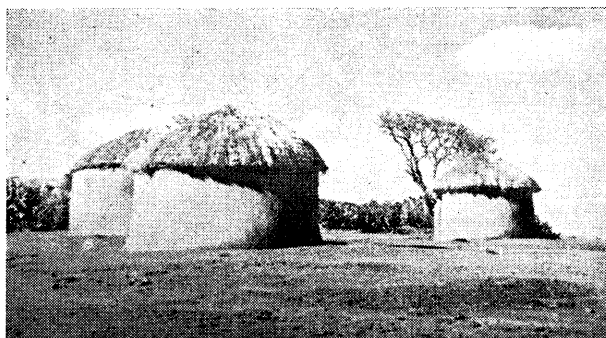
Det fanns sju tjänare i huset — naturligtvis alla svarta. Första gången jag såg den manliga upppassaren mitt under middagen göra ett luftsprång och i full galopp försvinna ut i köket blev jag förvånad.

Så småningom förstod jag, att just detta var det fina med honom: att han hade behållit sin smidighet och snabbhet, fastän han tjänstgjorde inomhus — och i ett europeiskt hem. Håret hade han flätat i en smal fläta som stod nästan rakt ut över ena örat. Resten av håret var som en liten kudde av svart burr. Det var bruket i hans stam. Han var mycket skicklig och ansågs göra huset en stor tjänst med att stanna kvar, istället för att återvända hem till sin släkt.

Det fanns en gammal kvinna som gjorde småsysslor och en duktig och behaglig husa. Hon höll på att tillsammans med husmodern lära upp två eller tre alldeles nya små flickor, som hade tagits direkt från sina hem i lerhyddorna ute på de kulliga vidderna — och nu skulle sätta sig in i det krångliga och förvirrande jobbet att vara vita människor till lags. De hade fått blå bomullsklänning och vitt förkläde av matmodern, men redan en av de första dagarna i huset hade de skaffat sig ett lager av konserverburksringar och trätt dem på sina bruna fotleder. Ringar och armband älskar de mest av allt.

Sakta viskande med varandra tassade de in i gästrummen. De gjorde långsamt i ordning sängarna och såg sig betänksamt omkring. Fönstren skulle

Forts. å sid. 10

Var är Edra händer?

Nu går det löst i Korea, en annan dag nån annan stans —
nya blodsdåd varje dag, det totala kriget över våra barn
nya raidar med helvetesmaskiner som spyr förintelse.
Var är protesterna?
Ja, för det är våra barn, barnen i Korea, i Malacka, Burma, Viet-Nam.
Var är mödrarna?
Var är prästerna?
Var är ropet till himlen från alla som kallar sig kristna?
En stad som vår stad ungefär med lekplatser, fabriker, hus som folk bor i
— på ett par timmar utplånad!
medan skriken kvävs under störtande hus.
Mitt barn är därinne! Hör! Mitt barn under de brinnande bjälkarna!
Var är händerna som hejdar helvetet?

Alltid detsamma: Almeria, Guernica, Lidice, Oradour, Söul, Chongjin
— barn som lekte och skrattade, kvinnor som längtade och älskade
män som sjöng och arbetade — — —
Hur länge ska vi låta oss slaktas?
Ge mig det vinande gisslet över månglarnas ryggar
Värre än tempelskändare är de som trampade barnens trygghet.
Ge mig kvarnstenarna till deras halsar
ge mig havets djup till täcke över deras brott
så barnet slipper se deras förvridna ansikten.
Bröder var är edra händer?

Varför kommer vi inte i stora skaror, omöjliga att skingra,
för att tvinga regerande robotar till förnuft.
Var är arkitekterna och husbyggarna, som gjort stadsplanerna och barntädgårdarna?
Några av snickarna är här och grovarbetarna
några av svetsarna och fräsarna, men långt ifrån alla
Några av städerskorna är med oss och några av de unga kvinnorna från kontoren.
Några av de slitna mödrarna och några av kvinnorna som vi möter på torgen
men ännu är vi alldeles för få.

Vi räknar inte med ännu att ruska de tanklösa tanterna
som gäspar vid teet och suckar
när ögat snuddar vid tidningsrubriken: stad utplånad — — —
och skyndar över till spalten med senaste créationen av Dior.
Vi räknar inte ännu med direktörerna och
redaktörerna som är så starka fredsvänner
och smäller det nya kallhamrade FN-locket vänligt men bestämt över samvetet
om en liten svältfödd oro skulle sticka upp och viska: sluta det är blod på pengarna.

Men — vi räknade med konstnärerna
och med alla som är riktigt levande —
Var är skådespelarna? Detta är mer än teater, mer än drama och dikt
Det trasiga sargade blödande livet som drar er i rocken
Ser ni inte Prinsessan av Livets Härlighet i askungen, sölad av blod?
Var är trumslagarna med de genomträngande virvlarna?
Var är trumpetarna med de gälla signalerna?
Var är fiolerna och violoncellerna
med strängarnas skälvande gråt och med dova basuners dom?

Var är alla bondhustrurna med den trygga vaggande gången
med de vänliga lugna ögonen och den varma breda famnen?
med förklädet tillhands att torka tårarna
från barnets kind, randig av rök och smuts.
Bröder — var är ni alla?
V a r är edra händers kedja runt jorden?
Hör Barnet gråter, natt och dag,
v å r t barn gråter i mörkret
det hittar inte våra händer — — —

RUT ADLER

Två vardagsrum

Ett vardagsrum i en småstuga möblerat för aktivt familjeliv, dvs. med möjlighet för alla familjens medlemmar, både stora och små att sitta tillsammans och ha trevligt. Utmed fönsterväggen löper en väggfast långbänk av ett oömt material t. ex. cellulosalackerad furu. Bordet, som placerats i vinkel ut från skivan har samma höjd och är även det utfört i furu. Rödlackerade pinnstolar. Här kan mamma sitta och sy eller pappa reparera en trasig stolsits eller kanske tälja en visselpipa åt barnen och vill man bre ut sig mera har man det stora bordet att ta till för sällskapsspel och en kaffebricka. Visst har en stor familj med småbarn mycket större glädje av en sådan här samlingsplats än soffgrupp med djupa fåtöljer, klädda med ömtåligt tyg! Observera också den ställbara arbetsstolen intill bordet, lika bra för sömnadsarbetet vid en symaskin som för den lille minste, som inte når upp till bordsskivan med en vanlig stol. Rummets inredning kompletteras med trevliga småsaker, fotografier, blommor och böcker. Ett riktigt familjerum!

stängas mot nattkylan. De rådgjorde tyst på sitt eget språk och smög sig ut igen.

Vita människor som har slagit sig ner i Afrika tycker ofta att negrerna inte är nog effektiva. Det finns många europeer som blir irriterade av att de svarta gör saker på sitt eget sätt. Farmaren i den gården blev alltid otålig, när de nya små flickorna skulle tända brasan på kvällarna. De kom in med en säck full av tomma, avskalade majscolvar, som var

rena och behändiga att tända med. Dem radade de upp i den öppna spisen och så lade de träkubbar ovanpå. Flickorna såg verkligen litet ängsliga ut. De var så unga.

Farmaren kunde inte tåla deras långsamhet.

— Jag skall visa er hur det här skall gå till, sade han med barsk röst — han som alltid var så snäll mot sina egna barn. — Så här skall det vara.

Han ryckte säcken ifrån dem och slängde häftigt

Man har stor nytta av lätt flyttbara möbler i familjens vardagsrum. T. ex. dessa nätta karmstolar av windsortyp, bekvämare men inte dyrare än en vanlig stol och försedda med lösa dynor i ett tvättbart, kraftigt bomullstyg. Bordet är av gammaldags hederlig slagbordstyp som tar liten golvyta ihopfällt men uppslaget ger bra utrymme för ganska många personer. Karmstolarna kan lätt vändas och grupperas kring soffan, som är en kombinerad sitt- och liggmöbel med resårkuddar i ryggen, löst överkast och med låda för sängkläder. Det lilla satsbordet ger praktiska möjligheter till avställningsytor i bekväm närhet av sittplatserna. Vägghyllan rymmer böcker och prydnadssaker och ger möbleringen en rymligare karaktär genom att den riktar blicken högre i rummet. Soffans klädsel tomatröd med vitt ruttmönster, stolsdynor gula med grå smala ränder, gardin grå och vitrutig. Samma färger plus mörkblått förekommer i trasmattlängderna på golvet. Trevliga, väl avvägda belysningspunkter. Ett vardagsrum där de praktiska kraven på oömhet i vardagslag ingått en trivsam förening med den milda, estetiskt tilltalande färgskalan på rummets textilier.

LENA LARSSON

hela innehållet i elden. Det kom rätt mycket skräp ur säcken och en hel del föll på mattan framför spisen.

De små flickorna lade sig tyst på knä igen och började plocka upp skräpet. De log inte. Deras svarta ögon var alldeles allvarsamma.

Men farmaren som var en snäll och duktig man hade fått visa sin överlägsenhet. Han talade inte mer om konsten att elda eller om svarta tjänares bristfullhet — den kvällen.

VAD SKV VILL

HETER ETT 4-SIDIGT FLYGBLAD som våra avdelningar har stor nytta av i medlemsvärningen. Det kostar 4 öre per st. och kan rekvideras från förbundsstyrelsen, liksom också

MEDLEMSKORT

till ett pris av 3 öre per st. Rekvisitioner sändes till Svenska Kvinnors Vänsterförbund, Box 18073, Stockholm 18.

Andra världsfreds- kongressens manifest

Kriget hotar mänskligheten -- barnen, kvinnorna och männen. Förenta Nationerna infriar icke folkens förhoppningar om att bevara freden och lugnet. Människornas liv och den mänskliga kulturens landvinningar svävar i fara.

Folken vill bevara förhoppningen om att Förenta Nationerna beslutsamt fasthåller de principer på vilka organisationen byggdes upp efter det andra världskriget för att trygga friheten, freden och den ömsesidiga respekten mellan folken.

Alltmer sätter världens folk sitt hopp till sig själva, till sin egen beslutsamhet och goda vilja. Varje medveten människa inser att den, som hävdar att kriget är oundvikligt, förtalar mänskligheten.

När ni läser detta budskap, som antagits i namn av folken i 81 länder företrädade på Andra Världsfredskongressen i Warszawa, skall ni inte glömma att kampen för freden är er egen kamp. Ni skall veta att hundratals miljoner fredsanhängare, som slutit sig samman, räcker er handen. De uppmanar er att delta i den ädlaste kamp som någonsin utkämpats av mänskligheten, vilken tror på sin framtid.

Freden kan inte inväntas -- den måste vinnas.

Låt oss förena våra viljor och kräva ett slut på de krig, som i dag ödelägger Korea och som kan sätta hela världen i brand.

Låt oss resa oss mot försöket att återigen tända krigshärder i Tyskland och Japan.

Tillsammans med de 500 miljoner levande och medvetna människor, som undertecknat Stockholmsappellen, kräver vi förbud mot atomvapnen, allmän avrustning och kontroll över dessa åtgärder. En sträng kontroll över en allmän avrustning och förintelse av atomvapnen är tekniskt möjlig. Det gäller blott att vilja den.

Låt oss framtvinga lagar som beivrar krigspropagandan.

Låt oss förelägga parlamenten, regeringarna och Förenta Nationerna de fredsförslag som utarbetats av Andra Världsfredskongressen.

Fredens krafter i världen är tillräckligt stora, de fria människornas röst är tillräckligt mäktig för att vi tillsammans skall kunna få till stånd ett möte mellan representanter för de fem stormakterna.

Andra Världsfredskongressen har med enastående styrka bevisat att människor, som samlats från fem världsdelar, trots stora skiljaktigheter i åsikter kan komma överens med varandra om att förebygga krigets olyckor och bevara freden.

Må regeringarna följa deras exempel, så kommer freden att räddas.

BLIV MEDLEM AV SKV

Skriv till Box 18073, Stockholm 18 eller
ring 531 961.

Författaren BERTIL SCHÜTT vid hemkomsten från Warszawa:

Visionen som varje människa här i djupet inom sig anses vara ett brott. Fredens innersta nerv är in-
flammerad av politik.

För Sverige där socialismen redan är så dominerande finns det ingen anledning att sluta upp på den kapitalistiska krigssidan.

Den tredje vägen får dock inte bli en passiv inställning. Den måste aktiveras och göra sig gällande som en utjämnande och balanserande fredsfaktor mellan de båda aggressivt uppladdade systemen.

Personligen anser jag det farligt att identifiera sina intressen med det krigsinställda Amerika och dess anspråk på att leda världsutvecklingen. Det är viktigt att understryka denna fara.

Som sammanfattning av denna översikt skulle jag vilja betona att fredskongressen har blivit upptakten till en vidare och djupare fredsörelse. Ställer man sig utanför den har man ställt sig utanför freden.
(AT 2/12 1950).

Tidningen **Vi kvinnor** i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen

Köpmantorget 2, Stockholm

Redaktionskommitté: Elsa Svartengren,
Valborg Svensson,

Utkommer med nio nr per år.

Prenumerationspris per år: Kr. 2: 50.

Lösnummer 35 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

UR INNEHÅLLET:

	Sid.
FREDRIKA BREMER av Elisabeth Tamm	2
K.D.V. 5 ÅR av Andrea Andreen	2
WARSAWA, dikt av Maria Wine	3
KNAPPARNA av Moa Martinson	4
FEDRSÖRELSEN av Siri Derkert	6
VARDAG I SYDAFRIKA av Carin Hermelin ..	8
VAR ÄR EDRA HÄNDER, dikt av Rut Adler ..	9
TVÅ VARDAGSRUM av Lena Larsson ..	10—11